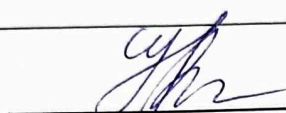


MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
 MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
 ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
 ȘCOALA DOCTORALĂ ARTE ȘI STUDII CULTURALE

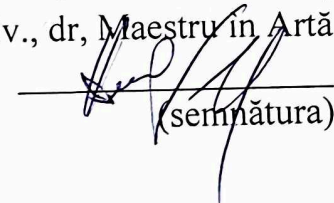
APROB:  Doctor în studiul artelor, Profesor universitar Svetlana BADRAJAN Director Școală doctorală Arte și Studii Culturale	APROB:  Doctor în studiul artelor, Profesor universitar Tatiana BEREZOVICOVA Președinte al Consiliului Științific al Școlii Doctorale Decizie verbal nr.
--	--

CURRICULUM
 la disciplina

**FILMUL DE ARTĂ: INTERPRETĂRI
 CINEMATOGRAFICE ALE DIVERSELOR
 GENURI DE ARTĂ**

ciclul III de studii universitare (Doctorat)

Domeniul de formare profesională:	654. Arte audiovizuale
Programul de studiu:	654.02 Artă cinematografică, televiziune și alte arte audiovizuale (cercetare/creație)
Forma de învățământ:	(cu frecvență/ cu frecvență redusă)

Autor:
 Dumitru Olărescu,
 Conf.univ., dr, Maestru în Artă

 (semnătura)

Chișinău, 2025

CUPRINS

I.	Preliminarii	2
II.	Repere conceptuale	2
III.	Competențe generale ale disciplinei	3
IV.	Competențe specifice ale disciplinei	3
V.	Administrarea disciplinei	4
VI.	Unități tematice și repartizarea orientativă a orelor	4
VII.	Obiectivele de referință și unități tematice	5
VIII.	Organizarea lucrului individual al doctorandului	10
IX.	Evaluarea disciplinei	11
X.	Bibliografie	12

I. PRELIMINARII

Disciplina *Filmul de artă: interpretări cinematografice ale diverselor genuri de artă* explorează relația dialectică și procesul de transpunere sau interpretare a celorlalte genuri de artă (pictură, literatură, muzică, teatru, dans, arhitectură) în limbajul cinematografic. Obiectivul central este de a analiza modul în care filmul nu doar ilustrează, ci reinterpretează, critică sau extinde estetica și tematicile artei sursă, generând o operă autonomă.

Cursul pune accentul pe studiul mecanismelor de referință inter-textuală și al stilurilor vizuale/sonore inspirate din alte domenii. O atenție deosebită este acordată filmului moldovenesc ca studiu de caz, investigând modul în care cinematografia națională a abordat, adaptat sau a dialogat cu moștenirea sa culturală (literatură, arte plastice, folclor, muzică cultă), contribuind la definirea unei identități vizuale și narrative specifice. Disciplina explorează cele mai recente și relevante evoluții estetice, narrative, tehnologice și socio-culturale care definesc cinematografia și artele audiovizuale. Cursul abordează mutările de paradigmă survenite după era digitală, fenomenul globalizării și impactul noilor medii asupra producției, distribuției și receptării filmului.

Disciplina *Filmul de artă: interpretări cinematografice ale diverselor genuri de artă* (ciclul doctoral) se concentrează pe evoluțiile critice survenite în arta cinematografică. Obiectivul principal este de a oferi doctoranzilor un cadru analitic riguros pentru a înțelege și a investiga cinematografia ca fenomen cultural dinamic, aflat în intersecția dintre tradiția Film Studies și noile Media Studies.

II. REPERE CONCEPTUALE

Reperele conceptuale ale acestei discipline vizează transpunerea inter-artistică. Nu simpla adaptare, ci procesul complex prin care codurile, estetica și ontologia unei arte sursă (e.g., bidimensionalitatea picturii) sunt traduse în codurile dinamice ale filmului (montaj, mișcarea camerei). Face referință culturală și inter-textualitate. Analiza citatelor, aluziilor și structurilor împrumutate din literatură, muzică sau arte vizuale care îmbogățesc sensul filmului. Abordează filmul ca eseu de critică de artă. Modalitatea prin care un film nu doar prezintă o altă artă, ci devine el însuși un comentariu critic asupra operei sau a creatorului (e.g., filmele despre viața artiștilor).

Rol aparte revine identității naționale în interpretarea cinematografică. Explorarea modului în care filmul moldovenesc a utilizat literatura (Ion Druță, Ion Creangă) și muzica (Maria Cebotari, Maria bieșu, Nicoale Sulac, Maria Drăgan pentru a-și construi un discurs cultural specific post-cinematografia și estetica digitală

III. COMPETENȚE GENERALE ALE DISCIPLINEI

Competențe profesionale:

CP1. Analiza procesului de transpunere inter-artistică a codurilor specifice (cromatice, ritmice, narative) din diverse genuri de artă în limbajul cinematografic.

CP2. Dezvoltarea capacității de a evalua critic calitatea interpretativă a unei opere cinematografice în raport cu sursa sa artistică (literară, teatrală, muzicală, plastică).

CP3. Cunoașterea și aplicarea metodologiei de analiză inter-textuală și a studiilor culturale în cercetarea filmului de artă.

Competențe transversale:

CT1. Proiectarea, organizarea și desfășurarea procesului de cercetare, aplicând cunoștințele și abilitățile acumulate în cadrul studiilor anterioare.

CT1. Elaborarea de cercetări interdisciplinare care să demonstreze legăturile profunde dintre cinematografia națională și patrimoniul său cultural.

CT2. Argumentarea viziunii personale asupra conceptului de „autonomie estetică” a filmului derivat dintr-o altă artă

IV. COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI

Prin studierea disciplinei studenții doctoranzi vor fi capabili la nivel de:

1. Cunoaștere și înțelegere:

- ✓ Să definească și să distingă conceptele de adaptare, transpunere și interpretare cinematografică.
- ✓ Să cunoască teoriile estetice care reglementează dialogul dintre arte (e.g., Wagner, Lessing, Canudo).
- ✓ Să identifice funcțiile estetice și narative ale referințelor culturale în film.

2. Aplicare:

- ✓ Să aplice o metodologie de analiză specifică pentru a studia impactul stilului unei arte (e.g., Impresionismul în pictură) asupra stilului cinematografic.
- ✓ Să aplice o grilă de analiză comparativă între o operă literară/teatrală și transpunerea ei filmică (cu accent pe filmul moldovenesc).
- ✓ Analiza unor filme documentare despre artă.

3. Integrare:

- ✓ Să integreze cunoștințele de interpretare artistică în tezele de doctorat, demonstrând modul în care dialogul inter-artistic contribuie la inovația regizorală.
- ✓ Să formuleze ipoteze originale privind contribuția cinematografiei moldovenești la interpretarea artistică a temelor naționale.
- ✓ Să compare și să contrasteze abordarea transunerii artelor în cinema-ul european vs. cel moldovenesc (sau post-sovietic).

V. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Studii cu frecvență

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestrul	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. ECTS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu individual	C	S	L/P	I			
FOI. 0.001	I	1	120	30	90	1	1			examen	4	Olărescu D.
Total pe disciplină			120	30	90	1	1				4	

Studii cu frecvență redusă

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestrul	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. ECTS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu individual	C	S	L/P	I			
FOI. 0.001	I	1	120	30	90	1	1			examen	4	Olărescu D.
Total pe disciplină			120	30	90	1	1				4	

Notă *: C = curs, S = seminar, L = ore de laborator, practice, I – ore individuale asistate de profesor.

VI. UNITĂȚI TEMATICE ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR*

Nr.	Unități tematice	Numărul de ore					
		Contact direct				Studiu individ.	Total
		C	S	P/L	I		
	Anul I, semestrul 2						
1.	Fundamentele teoretice ale transunerii inter-artistice	2	1			4	10
2.	Filmul ca interpretare a literaturii (adaptarea vs. transpunerea)	1	1			10	10
3.	Interpretări cinematografice ale artelor vizuale (pictură și sculptură)	2	1			4	5
4.	Arhitectura și designul în film: interpretarea spațiului	2				4	7
5.	Muzica în filmul de artă: interpretări ritmice și tematice.	2	1			8	15
6.	Filmul ca interpretare a teatrului și a dansului (coregrafia)	2				2	10
7.	Folclorul și mitul în interpretarea cinematografică	2	1			5	15
8.	Filmul - comentariu asupra operei de artă și a istoriei	2	1			5	8
9.	Interpretarea realității sociale: filmul de ficțiune	1	1			5	19
10.	Filmul moldovenesc și referința culturală. . Tendințe globale în interpretările cinematografice inter-artistice	2	1			10	15
	TOTAL	20	10			90	120

*Nr. de ore este indicat pentru studiile cu frecvență.

VII. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI TEMATICE

Nr.	Obiectivele de referință	Unități tematice
1.	Înțelegerea teoretică a dialogului dintre arte.	Tema 1. Fundamentele teoretice ale transpunerii inter-artistice Estetica dialogului dintre arte. Conceptele de mimesis și diegesis. Filmul ca metatext sau comentariu asupra altor arte.
2.	Analiza relației complexe dintre film și literatură.	Tema 2. Filmul ca interpretare a literaturii (adaptarea vs. transpunerea) De la <i>fidélité</i> (fidelitate) la <i>autonomie</i> . Interpretarea vocii interioare și a timpului subiectiv literar în film. Filmul moldovenesc: Transpuneri ale operei lui I. Druță și I. Creangă.
3.	Cunoașterea și aplicarea referințelor vizuale.	Tema 3. Interpretări cinematografice ale artelor vizuale (Pictură și Sculptură) Filmul ca <i>tablou vivant</i> și utilizarea referințelor cromatice/compoziționale. Filme despre viața artiștilor (biopicul artistic) și problema autenticității.
4.	Analiza rolului spațiului și al scenografiei.	Tema 4. Arhitectura și designul în film: interpretarea spațiului Filmul ca interpret al stilurilor arhitecturale (Baroc, Bauhaus, Brutalism). Spațiul ca personaj și scenografia ca simbol (Andrei Tarkovski).
5.	Înțelegerea relației film-muzică la nivel structural.	Tema 5. Muzica în filmul de artă: interpretări ritmice și tematice Filmul despre muzicieni și compozitori. Structura muzicală (fuga, sonata) transpusă în structura montajului și a narațiunii.
6.	Studierea sintezei cu artele spectacolului.	Tema 6. Filmul ca interpretare a teatrului și a dansului (coregrafia) De la teatru filmat la cinematografierea teatrului (Peter Brook). Rolul coregrafiei și al mișcării ca limbaj autonom.
7.	Analiza interpretării folclorului și a mitologiei.	Tema 7. Folclorul și mitul în interpretarea cinematografică Transpunerea motivelor mitologice și a legendelor. Filmul moldovenesc: Interpretarea folclorului și a tradițiilor populare în filmele de epocă, filmele documentare.
8.	Studierea criticii de artă în film.	Tema 8. Filmul - comentariu asupra operei de artă și a istoriei artei Filmul eseu despre artă și artiști. Problematika subiectivității în interpretarea vieții creatorilor.
9.	Analiza formelor hibride documentar-ficțiune.	Tema 9. Interpretarea realității sociale: filmul de ficțiune Utilizarea tehnicilor de ficțiune pentru a interpreta teme sociale și politice (e.g., Noul Val Românesc). Interpretarea evenimentelor istorice prin film.
10.	Studierea cazului specific al filmului național.	Tema 10. Studiu de caz: Filmul moldovenesc și referința culturală Analiza filmelor care interpretează istoria și cultura națională (e.g., operele lui Emil Loteanu, Vad Ioviță, Vlad Druk, Anatol Codru ș.a.). Rolul cinema-ului <i>Moldova-Film</i> în conservarea și reinterpretarea patrimoniului artistic.
11.	Înțelegerea contextului global.	Tema 11. Tendințe globale în interpretările cinematografice inter-artistice <i>Remake-uri, reboots</i> și revizitarea operelor clasice (literare, mitologice) în contextul globalizării și al serializării.

VIII. ORGANIZAREA LUCRULUI INDIVIDUAL AL STUDENTULUI-DOCTORAND

Nr.	Unități tematiche	Lucrul individual al studenților	Ore
1.	Fundamentele teoretice ale transpunerii inter-artistice	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Tematica orientativă: Analiză comparativă: Studiu asupra modului în care ontologia imaginii digitale (data stream) se reflectă în estetica vizuală (lumina, textura, profunzimea) a unui film contemporan	5
2.	Filmul ca interpretare a literaturii (adaptarea vs. transpunerea)	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analiză comparativă: Transpunerea timpului subiectiv din proza scurtă a lui I. Druță în film (analiză pe o adaptare)	10
3.	Interpretări cinematografice ale artelor vizuale (pictură și sculptură)	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Interpretarea vizuală a folclorului și a miturilor populare în filmografia lui Emil Loteanu, Vlad Ioviță, Vlad Druc, Anatol Codru, Mircea Chistruga.	10
4.	Arhitectura și designul în film: interpretarea spațiului	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei. Tematica orientativă: Investigație inter-artistică: Relația dintre cromatografia și arhitectura vernaculară/sovietică în filmele moldovenești de la sfârșitul secolului XX. Analiza filmelor „Arhitectul Sciusev”, „Alexandru Plămădeală” (Anatol Codru), „Meșterul anonim” (regizor Vlad Druc).	10
5.	Muzica în filmul de artă: interpretări ritmice și tematice.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Interpretarea vizuală a folclorului și a miturilor populare în filmografia lui Emil Loteanu, Vlad Ioviță, Vlad Druc, Anatol Codru.	5
6.	Filmul ca interpretare a teatrului și a dansului (coregrafia)	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei. Tematica orientativă: Analiza modului în care ritmurile muzicale populare sunt integrate în structura de montaj a unui film național de artă. Drept exemplu filmul „Ploi de dor” (regie Vlad Druc).	5
7.	Folclorul și mitul în interpretarea cinematografică	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Studiu de caz: Interpretarea vizuală a folclorului și a miturilor populare în filmografia lui Emil Loteanu, Vlad Ioviță, Vlad Druc, Anatol Codru.	10
8.	Filmul - comentariu asupra operei de artă și a istoriei	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă:	10

		Investigație inter-artistică: Relația dintre cromatografia și arhitectura vernaculară/sovietică în filmele moldovenești de la sfârșitul secolului XX.	
9.	Interpretarea realității sociale: filmul de ficțiune	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Discuție critică: Filmul de artă despre viața artiștilor – problema fidelității biografice versus licența artistică.	10
10	Filmul moldovenesc și referința culturală. Tendințe globale în interpretările cinematografice inter-artistice	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Discuție critică: Filmul de artă despre viața artiștilor – problema fidelității biografice versus licența artistică.	10
Total ore:			90

IX. EVALUAREA DISCIPLINEI

1. Tipurile, modalități și forme de evaluare

<i>Tipul evaluării</i>	<i>Perioada evaluării</i>	<i>Modalități și forme de evaluare</i>	<i>Ponderea din nota finală</i>
Evaluarea curentă	Pe parcursul semestrului	Evaluare orală: răspunsuri la seminare	60 %
Evaluarea periodică	Testul în săptămâna 7 Evaluarea mixtă în săptămâna 14	Evaluare scrisă: test Evaluare mixtă: prezentarea referatului și bibliografiei la tema cercetării cu comentarii	
Evaluarea semestrială	În perioada sesiunii	Evaluare scrisă: test	40 %

2. Criteriile de apreciere a cunoștințelor/deprinderilor

<i>Notă</i>	<i>Pentru a obține o notă respectivă studentul trebuie:</i>
10 (A)	cunoaștere excelentă a teoriei inter-artistice. Prezentarea unei analize comparative aprofundate (referat) care include referințe originale la filmul moldovenesc.
9 (B)	cunoaștere foarte bună a metodologiei transunerii. Analiză aplicată corectă, argumentare solidă a relației dintre film și sursa artistică.
8 (C)	să cunoască suficient de bine materialul teoretic, să realizeze testul cu anumite greșeli și să participe la trei seminare, să prezinte referatul și bibliografia
7 (D)	cunoașterea principalelor teorii și capacitatea de a le aplica. Realizarea referatului cu o bună argumentare, dar cu mici neclarități metodologice.
6 (E)	cunoaștere minimă a conceptelor de bază. Realizarea referatului cu deficiențe de structură comparativă și cu o documentare insuficientă în zona filmului de artă național

5 (E)	cunoaștere minimă a tendințelor principale. Realizarea referatului cu deficiențe de actualitate a literaturii și de profunzime a analizei.
4 (FX)	cunoașterea insuficientă a evoluțiilor contemporane. Lipsa unui referat de cercetare adecvat nivelului doctoral.
3, 2, 1 (F)	să nu cunoască deloc materialul teoretic, să nu realizeze testul final, să nu prezinte referatul și bibliografia

X. BIBLIOGRAFIE

I. Obligatorie

1. Bazen, Andre. *Ce este cinematograful?* București: Meridiane, 1968.
2. Ciosici D., (2009) – Metodologia cercetării științifice, Edit. Politehnica, Timișoara, 2009.
3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Chișinău: S.n., 2017.
4. Copel, Moscu. *Filmul în epoca digitalului*. București: UNATC Press, 2008.
5. Behar Nina. *Filmul despre artă, artă despre artă*. București: UNATC PRESS, 2009.
6. Faure Ilie. *Funcția cinematografului*. București: Meridiane: 1971.
7. Aumont Jacques., Vernet Mark. *Estetica filmului*. Cluj: Ideea Print, 2007.
8. Eco Umberto. *Limitele interpretării*. Constanța: Pontica, 1996.
9. Lemaitre Henri. *Beaux Arts et Cinema*. Paris: Les editios du cerf, 1956.
10. Arnheim Rudolf. *Arta și perspectiva vizuală. O psihologie a văzului creator*. București: Meridiane, 1979.
11. Карл Густав Юнг. Архетип и символ. Москва: Искусство, 1992
12. Damian, Laurențiu. *Filmul documentar. Încă ceva în plus*. București: Editura Tehnică, 2003.
13. Dragatoiu, I. Introducere în metodologia cercetării științifice, Edit. Dimitrie Cantemir, Târgu-Mureș, 1999.
14. Drepturile de autor și drepturile conexe (manual), coord. Liliana Vieru. Chișinău: Cartier, 2012.
15. ECO, Umberto. Cum se face o teză de licență. Disciplinele umaniste. În românește de George Popescu. Iași: Polirom, 2006.
16. ENĂCHESCU, Constantin. Tratat de teoria cercetării științifice. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2007.
17. Ernest Lindgren. *Arta filmului*. București: Meridiane, 1969.
18. Guido Aristarco. *Cinematografia ca artă*. București: Meridiane, 1965.
19. Leu, Vlad. *Arta filmului documentar*. București: Editura Victor, 2011.
20. Lucian Bratu. *Drumul spre artă al cinematografului*. București: Meridiane, 1990.
21. Marcel Martin. *Limbajul cinematografic*. București: Meridiane, 1981.

22. Olărescu Dumitru. *Filmul. Valențele poeticului*. Chișinău: Epigraf, 2000.
23. Olărescu, D. *Poezia realității în formule cinematografice*. Chișinău: Epigraf, 2020.
24. Olărescu, Dumitru. *Hermeneutica filmului de artă*. Chișinău: Epigraf, 2017.
25. Plămădeală A-M., D. Olărescu, V. Tîpa. *Arta cinematografică din Republica Moldova*. Chișinău: Grafema Libris, 2014.
26. Plămădeală, Ana-Maria. *Кино, фольклор и литература*. Chișinău: Știința, 1985.
27. Probleme actuale ale protecției dreptului de autor și drepturile conexe în Republica Moldova. Alcăt. D. Chiroșca. Chișinău: AGEPI, 2006.
28. Rădulescu, Mihaela Șt. *Metodologia cercetării științifice: elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2006.
29. Robert Grelier. *Joris Ivens*. București: Meridiane, 1968.
30. Базен, А. *Что такое кино?* Москва: Искусство, 1972.
31. Власов М. *Виды и жанры киноискусства*. Москва: Искусство, 1976.
32. Дробашенко, С. *Феномен достоверности. Очерки теории документального кино*. Москва: Наука, 1972.
33. Кракауер, З. *Природа фильма*. Москва: Искусство, 1974.
34. Лотман, Ю. *Семиотика кино и проблемы киноэстетики*. Таллинн, 1973.
35. Мартыненко, Ю. *Проблемы теории документального фильма*. Москва: Искусство, 1976.
36. Рошаль, Л. *Дзига Вертов*. Москва: Искусство, 1982.
37. Флаэрти, Р. *Статьи, сценарии*. Москва: Искусство, 1980.
38. Фрейлих, С. *Теория кино*. Москва: Искусство, 1992.

Suplimentară:

1. Abraham A, Molles. *Sociodinamica culturii*. București: Editura științifică, 1974.
2. Collin, Simon. *Dicționar de multimedia*. Englez-român, ediția a doua. Traducere de Irina –Margareta Nistor. S.I.: Editura Universal Dalsi, 2001.
3. Fotra Șerban. *Semiotica cuantică a limbajului arhetipal*. Iași: Lumen: 2006.
4. Moraru, Ion. *Știința și filosofia creației*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
5. Plămădeală Ana-Maria. *Mitul și filmul*. Chișinău: Știința, 2001.
6. Правда кино и «киноправда». Москва: Искусство, 1967.
7. Современный документальный фильм. Сборник статей под ред. С. Дробашенко. Москва: Искусство, 1970.